

วงศ์วิทยาของเพลงลาวแพน

THE GENEALOGY OF LAO PAN MUSIC

เขวณัมนัส ประภักดิ์ 4837507 LCCS/M

ศศ.ม. (วัฒนธรรมศึกษา)

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์: รัตนา โตสกุล, Ph.D., ณรงค์ อาจสมิติ, Ph.D.,
พรทิพย์ อุดุภรณ์, ศศ.ม., อนันต์ สบฤกษ์, กศ.ม.

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประวัติศาสตร์การสร้างความรู้ของเพลงลาวแพน ภายใต้บริบททางประวัติศาสตร์สังคมและการเมือง ตั้งแต่ช่วง ปี พ.ศ.2367-2552 โดยนำแนวคิดเรื่องวงศ์วิทยา ที่นำเสนอโดยมิเชล ฟูกูเกต์ มาใช้เป็นแนวทางในการศึกษา โดยใช้วิธีการเชิงคุณภาพในการวิเคราะห์ และการรวบรวมข้อมูล ที่ได้จากเอกสารทางประวัติศาสตร์ของเพลงลาวแพน การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญและการสังเกตอย่างมีส่วนร่วมในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์และดนตรี ทั้งในประเทศไทยและสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

ผลที่ได้จากการศึกษาพบว่า บริบททางสังคมและการเมืองที่มุ่งเน้นการสร้างเอกลักษณ์ของชาติและความเป็นไทย มีส่วนสำคัญต่อการสร้างนิยามความหมายของเพลงลาวแพนให้เปลี่ยนไปจากความหมายเดิม ซึ่งเป็นวาทกรรมของชาวลาว ที่ผลิตขึ้นเพื่อปะทะและต่อต้านกับอำนาจการปกครองของรัฐสยามในสมัยต้นกรุงรัตนโกสินทร์ ซึ่งได้นำไปสู่ความหมายอื่น จากการผลิตขึ้นโดยสถาบันทางสังคม ดังที่ปรากฏอยู่บนพื้นที่ทางวัฒนธรรม ได้แก่ สังคมนักดนตรีไทย ละครื่องของกรมพระนราธิปประพันธ์พงศ์ ละครประวัติศาสตร์ของหลวงวิจิตรวาทการ และยังพบว่า เพลงลาวแพนได้ถูกตีความเพื่อรื้อถอนวาทกรรมหลักเรื่องชาติไทยโดยกลุ่มนักคิดร่วมสมัย นอกจากนั้น เพลงลาวแพนยังได้ปรากฏอยู่บนพื้นที่ทางวัฒนธรรมดนตรี นาฏศิลป์ รวมถึงถูกใช้เป็นเครื่องมือในการปะทะและสร้างความเป็นเชื้อชาติของประชาชนและสถาบันทางการเมืองแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวอีกด้วย

การสร้างและนิยามความหมายใหม่ของเพลงลาวแพนเพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายของรัฐไทยและสอดคล้องกับบริบททางสังคมการเมืองที่เปลี่ยนไป จึงส่งผลต่อการรับรู้ความรู้ ความจริงของเพลงลาวแพนในปัจจุบันที่คงไว้เพียงความหมายด้านเดียวในสังคมวัฒนธรรมดนตรีคือ การเป็นเพลงไทยเพลงหนึ่งที่ได้รับการนิยมนิยมนในการฟังและการบรรเลงด้วยจะเข้ เพื่อแสดงถึงความสามารถของนักดนตรีเป็นสำคัญ

ดังนั้นประเด็นการศึกษาครั้งนี้จึงเป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้ตระหนักถึงการให้ความสำคัญกับความรู้ ความจริงชุดอื่นๆ ที่ถูกกดทับอยู่ภายใต้ความรู้ ความจริงเพียงชุดเดียวที่เป็นกระแสหลักในปัจจุบัน

คำสำคัญ : วงศ์วิทยา / เพลงลาวแพน / ดนตรี

THE GENEALOGY OF LAO PAN MUSIC

CHAOMANAT PRAPAKDEE 4837507 LCCS/M

M.A. (CULTURAL STUDIES)

THESIS ADVISORY COMMITTEE : RATANA TOSAKUL, Ph.D.,
 NARONG ARDSMITI, Ph.D., PORNTHIP USUPARAT, M.A.,
 ANAN SOBRERK, M.ED.

ABSTRACT

The research aims to study the historical construction of knowledge of “Lao Pan” music under the Thai social historical and political context from 1824 to 2009. The study employs the concept of genealogy proposed by Michel Foucault to be its main theoretical frame. The study also uses qualitative research methodology to collect and analyze relevant historical documents, interview key informants and conduct participant observation of the Lao Pan music and dance performance in both Thailand and Lao PDR.

Research findings confirm that Thai nationalism and identity have played a crucial role in constructing the meaning of Lao Pan music that utterly differs from its original meaning. Initially, Lao Pan music was a genre of a Lao discourse originating from the resisting sentiment of ordinary Laotian people against the domination of Siamese ruling elites during the early Rattanakosin period. This subversive meaning has subsequently been redefined, modified and transformed into various genres of meanings and identities that suit the ideology and policies of the Thai governments in different periods. Those latter discourses have been produced and reproduced by relevant Thai social institutions and have appeared in Thai cultural spaces, such as Thai musician societies, the musical theatre of Prince Narathip Probandhbongs and the historical drama of Luang Vichitvadhakan.

The construction and redefinition of Lao Pan music to serve the national ideology and policies of the Thai state and the changing Thai social and political context have affected the popular perception of the ‘truth’ of Lao Pan music. Today, Lao Pan music is officially recognized by the classical Thai music societies as a genre of classical music that is for public entertainment and usually played by a talented musician with a “Jakhay” (the Thai musical instrument)

This study has significantly made us aware of hidden discourses that have been excluded by the contemporary mainstream discourse; thereby laying grounds for possible social conflicts.

KEY WORDS : GENEALOGY / LAO PAN SONG / MUSIC

209 pages